

פרשת ויצא- למה יעקב כל הזמן מתעסק ב'אבנים'?

1. בראשית פרק כח פסוק יא (פרשת ויצא)
 (יא) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתיו וישכב במקום ההוא:
 וירא את המקום מרחוק¹
2. בראשית פרק כח פסוק יח (פרשת ויצא) - כב (פרשת ויצא)
 (יח) וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשיתיו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה:
 (יט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשנה:
 (כ) וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד
 ללבש:
 (כא) ושבתי בשלום אל בית אבי וקה'ה ה' לי לאלהים:
 (כב) ונאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לה:
 3. בראשית פרק כט פסוק ח (פרשת ויצא) - י (פרשת ויצא)
 (ח) ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים ונללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן:
 (ט) עודנו מדבר עמם ונסל באה עם הצאן אשר לאביו כי רעה הוא:
 (י) ויהי כאשר ראה יעקב את רסל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויש יעקב ויגל את האבן מעל פי
 הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו:
 4. בראשית פרק לא פסוק מה (פרשת ויצא) - מז (פרשת ויצא)
 (מה) ויקח יעקב אבן וירמה מצבה:
 (מו) ויאמר יעקב לאסיו לקטו אבנים ויקחו אבנים וישו גל ויאקלו שם על הגל:
 (מז) ויקרא לו לבן ויגר שקהדוטא ויעקב קרא לו גלעד:
 5. בראשית פרק מט פסוק כד (פרשת ויחי)
 (כד) ותשב באיתן קשתו ויפזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל:
 5. בראשית פרק יא פסוק ג (פרשת נח)
 (ג) ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והסמר היה להם לחמר:
 6. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יד עמוד א
 שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל, שכל הסומך - יהרג, וכל הנסמך - יהרג, ועיר שסומכין בה -
 תיחרב, ותחומין שסומכין בהן - יעקרו. מה עשה יהודה בן בבאי? הלך וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי
 עיירות גדולות, ובין שני תחומי שבת, בין אושא לשפרעם. וסמך שם חמשה זקנים, ואלו הן: רבי מאיר, ורבי
 יהודה, ורבי שמעון, ורבי יוסי, ורבי אלעזר בן שמוע. רב אויא מוסיף: אף רבי נחמיה. כיון שהכירו אויביהם בהן
 אמר להן: בני, רוצו אמרו לו: רבי, מה תהא עליך? - אמר להן: הריני מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים.
 אמרו: לא חזו משם עד שנעצו בו שלש מאות לונביאות של ברזל, ועשאוהו ככברה
 7. בראשית רבה (וילנא) פרשה סח סימן יא (פרשת ויצא)

¹ זוהר כרך א (בראשית) פרשת וירא דף קכ עמוד א
 ביום השלישי ויש"א אברה"ם א"ת עיניו וירא את המקום מרחוק, ביום השלישי הא אוקמוה אלא כיון דאתמר
 ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים מאי טעמא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק אלא בגין דכתיב כי
 ביצחק יקרא לך זרע ודא הוא יעקב דנפק מניה והאי הוא ביום השלישי, וירא את המקום מרחוק כמה דאת אמר
 (ירמיה ל"א) מרחוק יי' נראה לי, וירא את המקום, דא הוא יעקב דכתיב (בראשית כ"ח) ויקח מאבני המקום,
 אסתכל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה וחמא ליה ליעקב דזמין למיפק מניה....

יא ויקח מאבני המקום, ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן, ר' יהודה אמר שנים עשרה אבנים נטל כך גזר הקדוש ברוך הוא שהוא מעמיד שנים עשר שבטים, אמר אברהם לא העמידן, יצחק לא העמידן, אני אם מתאחות הן שנים עשר אבנים זו לזו יודע אני שאני מעמיד י"ב שבטים כיון שנתאחו י"ב אבנים זו לזו ידע שהוא מעמיד י"ב שבטים, רבי נחמיה אמר נטל ג' אבנים אמר, אברהם יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו, יצחק יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו ואני אם מתאחות הן ג' אבנים זו לזו יודע אני שהקב"ה מיחד שמו עלי, וכיון שנתאחו ידע שהקב"ה מיחד שמו עליו, רבנן אמרי מיעוט אבנים שנים, אברהם יצא ממנו פסולת ישמעאל וכל בני קטורה, ויצחק יצא עשו וכל אלופיו ואני אם מתאחות ב' אבנים זו לזו יודע אני שאינו יוצא הימני פסולת

8. מדרש תנחומא (בובר) פרשת ויצא סימן ד

ויקח מאבני המקום. חשב בלבו זקני אברהם משתי נשים הוליד צדיק ורשע, יצחק צדיק וישמעאל רשע, ויצחק אבא מאשה אחת הוליד צדיק ורשע, אני שאטול ארבע נשים, כמה רשעים יהיו ממני, א"ל הקדוש ברוך הוא ח"ו כולך יפה רעיתי ומום אין בך (שה"ש=שיר השירים= ד=ז), כיון שהשכים בבקר מצא את האבנים כולם אבן אחת, נתבשר שמטתו שלימה, שנאמר וישכם יעקב בבקר וגו' (בראשית כח יח), א"ל הקדוש ברוך הוא ח"יך כשם שהאבנים הללו נעשו כולן אחת, כך בניך כולם צדיקים, שנאמר כי עם אבני השדה ברייתך וחית השדה השלמה לך (איוב ה כג).

10. זוהר כרך א (בראשית) פרשת ויצא דף קמז עמוד ב

ויקח מאבני המקום, אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום, אליו אינו אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עלאין כמה דכתיב שנים עשרה אבנים ותחת אליו תריסר אלף (קנ"א א) ורבונו אבני פסילן וכלהו אקרונן אבנין בגין כך מאבני המקום ולא אבני (ס"א המקום) דא הוא מקום דקאמר, וישם מראשותיו, מראשותיו דמאן אלא מראשותיו דהוא מקום, מאי מראשותיו אי תימא כמאן דשוי תחות רישיה לא, אלא מראשותיו לארבע (ס"א רישי) סטרין דעלמא תלת אבנין לסטר

זוהר חדש כרך א (תורה) פרשת ויצא דף מז עמוד א

רבי זירא עאל קמי רבי אלעזר בן ערך אשכחיה דהוה יתיב ועינוי נבעין מיא והוה מרחיש בשפוותיה ובכי חזר לאחורוי רבי זירא. אמר לשמשיה מאי האי דיתיב מר ובכי אמר תרי זמני עיילינא לקרבא גבוי ולא יכילנא. עד דהוו יתבי חמוון ליה דעאל לאדריה עד דנחת הוה קליה אזיל בביתא ובכי. שמע דהוה אמר אבנא אבנא אבנא קדישא עילאה על כל עלמא בקדושתא דמארך. זמיני בני עממיא לאתזלזלא בך ולאותבא גולמי מסאבין [פי' גופות טמאים] עלך לסאבא אתרך קדישא וכל מסאבין יקרבוון בך ווי לעלמא בהווא זמנא. נחת ויתבי בסולסלניה א"ר זירא לשמשיה זיל ואימא ליה למר אי איעול קמיה. עאל שמשיה אמר הא רבי זירא הכא לא אשגח ביה ולא זקיף עינויה לבתר אמר. רבי זירא ליעול ואת תיב לבר עאל ר' זירא וארכין ברכוי ויתבי קמיה חמא ר' אלעזר בטש ברגליה אמר קום מהתם ותיב כארחך קם ויתבי כארחיה. א"ר זירא האי דמר דהוה בכי מאי חזא אמר ארכבתא תבירא סגיאיה דכל עלמא חזינא ההוא אבנא יקירא קדישא דמינה אשתיל עלמא וההוא אבנא הוה דשוי יעקב רישיה עלה. וכי אבנא דמינה אשתיל כל עלמא והוה רישיה משקעא בתהומא רבא היך יכיל יעקב לנענעה לה אלא ההוא אבנא זוייתיה משקען בתהומא רבא ורישיה אתמגוסו בבי מקדשא ועלה קדש קודשין ושכינתא יקרא עילאה עלה הה"ד משם רועה אבן ישראל ושמא קדישא דמלכא עילאה הוה גליף עלה. כד אתא יעקב קרא ההוא שמא קדישא ונסבה מכאן ושויה בההוא אתר דקדש קדשין הוה תמן. אמר רבי זירא אנא שמענא בשם ר' בו דאמר רזא דמלה בהאי ולא אדכרנא. א"ר אלעזר אי רבי זירא דעתי אחיס עלך ודילמא האי מלה שמעת וכך הוא ברירא דמלתא דכתיב ויקח מאבני המקום [אבן] אחת מאבני המקום מאיזה מקום ממקום הידוע שהוא מקום התהום ששם אבנים ששוחקים מים לכל העולם הה"ד אבנים שחוק מים [איוב יד] האבן הזאת היתה עיקר לכלם והיתה עולה עד מקום שהיה שם בית המקדש ויעקב לא היתה כוונתו על שום אחת מהן אלא עליה משום דרמיזא ליה רמיזא. מה היא הכל אשתיל מינה כך יעקב כל עלמא אשתיל מינה. באותה שעה ויקח מאבני המקום שהיא עיקר כל העולם וישם מראשותיו שם בלבו שהיא מראשותיו דוגמת זה כזו מיד וישכב במקום ההוא. כלומר נתישבה דעתו באותו מקום. וסימן ידוע לקח אמר זו היא דוגמא שלי ואם לזו תהיה שום מעלה בידוע שיהיה לי מעלה ועל כך שם לבו עליה ונדר נדר דכתיב והאבן הזאת אשר שמת מצבה כלומר אם האבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלהים מיד וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. דר המעשר. א"ר זירא הא ודאי שמענא. א"ל על האי אתקרי אבן ישראל כלומר נקראה כך על שמו על שנתן לבו ועינו עליה. והקב"ה עשה אותה בית עולמים ושם היתה שכינתו. ועל דא בכינא דחזינא דעל האי אבנא זמינן לשואה סואבת עממיא ופגרי מיתייא מאן לא יבכי ווי לעלמא ווי להווא זימנא ווי להווא דרא. בכה כד בקדמייתא אתנח ואשתיק לבתר חזר ואמר ווי לאינון דיהון זמינן בעלמא כד יתער מלכא עילאה דעלמא. בכה רבי זירא אמר מלאכא קדישא ידע דין יאות הוא למבכי עלה. זכאין אתון צדיקיא דאתין קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי: